

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Concept notitie heropening kinderopvang en scholen

8 januari 2021

A. Vraagstelling

Naar aanleiding van de hoge incidentie van COVID-19 onder de Nederlandse bevolking werd vanaf 15 december 2020 een lockdown afgekondigd. Daarbij werden ook de kinderopvang, basisscholen en middelbare scholen gesloten, met uitzonderingen zoals voor kinderen van ouders met een cruciaal beroep ([noodopvang](#)), kinderen in een kwetsbare positie, en specifieke groepen in het [voortgezet onderwijs](#) ((voor)examenklassen op het VO en leerlingen die praktijklessen krijgen).

Deze lockdown werd aanvankelijk aangekondigd tot 18 januari, maar kan worden verlengd afhankelijk van de epidemiologische situatie en de ontwikkeling van de R. Daarnaast zijn er berichten over een nieuwe variant van SARS-CoV-2 uit het VK die besmettelijker lijkt te zijn dan de tot nu toe circulerende varianten. Data over deze nieuwe variant zijn nog beperkt en het is onzeker in welke mate het meer verspreiding onder kinderen veroorzaakt.

Als voorbereiding op een mogelijke heropening van kinderopvang en scholen heeft het Ministerie van VWS advies gevraagd aan het OMT. De vragen aan het OMT zijn:

Geeft het epidemiologische beeld ruimte om het primair onderwijs, het voortgezet onderwijs en de kinderopvang weer te heropenen op 18 januari, in lijn met het op 14 december jl. geuite streven? Indien dit het geval is, worden dan door het OMT specifieke voorwaarden geadviseerd om kinderopvang (dagopvang en BSO) en fysiek (basis)onderwijs weer mogelijk te kunnen maken, en is hierbij een differentiatie te maken naar leeftijdsgroepen?

Zo nee, wat is het actuele beeld omtrent de verspreiding van het virus/de verschillende mutaties en de besmettingsrisico's in verschillende leeftijdsgroepen, en welke aanvullende reductie in de verspreidings- en besmettingscijfers is dan nog nodig? Wat is de bijdrage die het funderend onderwijs en de kinderopvang hieraan moeten leveren? Welke opties kunnen/moeten hierbij verkend worden, zoals aangekondigd in het 94ste OMT-advies? In hoeverre kan (snel)testen hier een rol bij spelen?

RIVM

A. van Leeuwenhoeklaan 9

3721 MA Bilthoven

Postbus 1

3720 BA Bilthoven

www.rivm.nl

T 030 274 70 00

info@rivm.nl

B. Aanbevelingen

• **Spoedige opening van kinderopvang en onderwijs is wenselijk**

Onder kinderen onder de 12 is de transmissie naar andere leeftijdsgroepen veel kleiner dan bij middelbare scholieren. De transmissie van 12-18 jarigen is na de lockdown sterk verminderd. Ook komen middelbaar en hoger onderwijspersoneel vaker voor in een schoolcluster dan medewerkers in het basisonderwijs en kinderopvangmedewerkers.

Het is gewenst dat het primair (speciaal) onderwijs en de kinderopvang zo spoedig mogelijk weer kunnen worden geopend. Voor het voortgezet (speciaal) onderwijs worden hieronder enkele aanvullende maatregelen en adviezen gegeven zodat opening op een zo veilig mogelijke manier kan plaatsvinden.

• **Categorisering van contacten op scholen en testbeleid**

Het heeft de voorkeur om alle nauwe contacten (< 15 minuten, <1,5 m) - van kinderen t/m 18 jaar -zowel buiten en binnen school- beter te identificeren, en hen de juiste quarantaine maatregelen conform andere nauwe contacten te adviseren. Quarantaine kan worden afgesloten met een negatieve PCR op dag 5.

De operationalisering van contactonderzoek van kinderen in het BCO-protocol en in de Handreiking contact- en uitbraakonderzoek COVID-19 bij kinderen (0 tot 18 jaar) moet worden uitgewerkt i.o.m. de GGD/RAC door verzameling van best-practices en mogelijkheden voor implementatie en betere samenwerking met scholen. Dit voorstel moet worden getoetst op haalbaarheid bij de GGD-en.

De rol en de implementatievormen over het inzetten van (snel) testen zowel, klassikaal (inclusief asymptomaten) als regulier (bij klachten) en zowel incidenteel in geval van uitbraken als preventief (bijvoorbeeld periodieke screening) worden momenteel op uitvoerbaarheid en haalbaarheid onderzocht in pilots. De uitkomsten kunnen in het toekomstige beleid worden geïntegreerd Het uitbraakbeleid.

Daarvoor is een intensivering en verbetering van de samenwerking en communicatie tussen ouders, scholen en de GGD noodzakelijk.

• **Social distancing, mixing en 1,5 m afstandsmaatregel**

De adviesgroep adviseert waar mogelijk social distancing maatregelen ook voor kinderen onder de 18 jaar binnen (en buiten) school toe te passen.

Kinderopvang (0-4 jaar): social distancing tussen kleine kinderen is niet realistisch toe te passen. Wel zou contact tussen verschillende groepen vermeden kunnen worden door op verschillende tijden buiten te spelen en pauze te houden. Buiten de opvang is verminderen van social mixing wel haalbaar door kinderen van verschillende huishoudens gescheiden te houden.

PO en PSO: social distancing tussen deze kinderen is niet realistisch. Wel kunnen aanvullende maatregelen genomen worden om de social mixing tegen te gaan, zoals kleinere klassen en buddy-systemen (2 kinderen aan elkaar koppelen die bijvoorbeeld naast elkaar zitten en samenwerken) in hogere klassen. Buiten school is verminderen van social mixing wel van belang. Uitzonderingen kunnen social bubbels zijn met een beperkte vriendengroep.

VO en VSO: het 1,5 m afstand houden en verminderen van social mixing tussen kinderen 12-18 jaar zoveel mogelijk bevorderen, in ieder geval buiten de school, en in ieder geval tussen de oudere kinderen (de bovenbouw, 15-17 jarigen). Uitzonderingen kunnen social bubbels zijn met een beperkte vriendengroep. Binnen de school moet een zo groot mogelijke afstand worden nagestreefd (minimaal 1 meter), waarbij te denken valt aan een maximum van kinderen dat per dag fysiek aanwezig kunnen zijn in een klas. Uitzonderingen kunnen social bubbels zijn met een beperkte vriendengroep en de buddies in het klaslokaal.

Gerichte communicatie over social distancing en mixing binnen en buiten school naar ouders, kinderen en jongeren wordt aanbevolen, d.w.z. door contact tussen kinderen van verschillende huishoudens en scholen gescheiden te houden. Uitzonderingen kunnen social bubbels zijn met een beperkte vriendengroep.

• Aanvullende maatregelen op scholen

Meer bindende maatregelen vastgelegd in de PO- en VO-protocollen voor een meer langdurige inrichting van het onderwijs op school met de focus op social distancing en vermindering van mixing:

- Periodieke controle van de implementatie en uitvoering van de bestaande hygiënemaatregelen. Zowel persoonlijke hygiënemaatregelen als schoonmaak-/ventilatiemaatregelen.
- Borgen 1,5 meter afstand tussen volwassen medewerkers.
- Borgen van de instructies die gelden voor de algemene populatie (thuisblijven bij klachten, testen, volgen quarantaine advies).
- Gezondheidscheck, evt. aangevuld met periodiek preventief testen (n.o.t.k.).
- Het voorkomen van social mixing tussen klassen en leerlagen. Dit geldt voornamelijk voor het VO, maar waar mogelijk ook voor het PO.
 - Nastreven van een zo groot mogelijke afstand tussen leerlingen (minimaal 1 meter), waarbij te denken valt aan een maximum van kinderen dat per dag fysiek aanwezig kan zijn in een klas. Uitzonderingen kunnen dan de vaste koppels/buddies in het klaslokaal zijn.
 - Inrichten van klaslokalen waarbij een zo groot mogelijke afstand (minimaal 1 meter) tussen leerlingen wordt bereikt. Afhankelijk van de bouwkundige situatie kan dat leiden tot een verminderde bezettingsgraad, bijvoorbeeld minder dagen naar school in kleinere/halve klassen.
 - Het organiseren van meer digitaal of hybride (combinatie van fysiek en afstandsonderwijs), bijvoorbeeld bij veel thuisblijvende leraren of leerlingen. Dit kan ook een oplossing bieden bij een verminderde bezettingsgraad van de school. Uitwisselen van best practices tussen scholen.
- Er zijn verschillende mogelijkheden (of combinaties hiervan) om 'verdunding' in de klas of in het schoolgebouw te realiseren. Enkele voorbeelden:

- Per vak: Vakken die zich goed lenen voor afstandsonderwijs worden op afstand gegeven, de overige vakken worden op school gegeven.
- Per klas:
 - Een deel van de groep zit thuis en volgt de lessen online, het overige deel is op school aanwezig en volgt de les fysiek. De lessen worden volledig gestreamd waardoor de groep tegelijkertijd les kan volgen. Andere mogelijke vorm is dat onderdelen van lessen gescheiden gedoceerd worden. Dit vergt maatwerk op schoolniveau.
 - Cohortering per klas/leerjaar van leerlingen, bijvoorbeeld door het instellen van vaste koppels/buddies. Een ander voorbeeld is het instellen van vaste plekken in de klas. Hiermee wordt eventuele verspreiding beperkt en het vergemakkelijkt het BCO bij een uitbraak.
- Per leerjaar: Leerlingen van een leerjaar/onderwijssoort komen - om en om - op beperkt aantal dagen of dagdelen naar school. Andere dagen volgen zij afstandsonderwijs.
- Op schoolniveau:
 - Openstelling van schoolgebouwen voor specifieke groepen, bijvoorbeeld alle leerlingen in de onderbouw, in combinatie met de eerder gedefinieerde groepen.
 - Het beperken tot een maximum van het aantal leerlingen dat tegelijk gebruik maakt van centrale ruimtes, zoals schoolpleinen, garderobes, aula's en kantines, door gespreide pauzetijden en/of een dagelijks wisselend deel van de klassen de pauze in het eigen klaslokaal te laten doorbrengen
 - Gespreide start- en eindtijden van lesdagen en lessen en gespreide binnenkomst van leerlingen, waar mogelijk door verschillende ingangen.
 - Ontmoedigen klassenroulatie, bij voorkeur roulatie van leerkrachten. Hiermee wordt voorkomen dat veel leerlingen tegelijkertijd door de gangen lopen en onderling contact hebben.
 - Verlenging van de onderwijsdag: De lessen worden verschoven naar een later tijdstip van de dag en lopen door in (het begin van) de avond.
 - (Publieke) gebouwen beschikbaar stellen voor onderwijs om meer ruimte en afstand tussen personen te bewerkstelligen.

C. Achtergrond

Na de zomervakantie zijn het PO, PSO, VO en VSO en de reguliere kinderopvang allen volledig geopend, waarbij voor elke sector [protocollen en maatregelen](#) zijn ingesteld.

Huidig geldende maatregelen (zie ook bijlage geldende maatregelen)

PO en kinderopvang - 0 jaar t/m groep 8

Voor het PO en de kinderopvang gelden regulier geldende maatregelen voor deze leeftijdsgroepen: kinderen t/m 12 jaar hoeven onderling geen afstand te houden en hoeven geen afstand te houden tot volwassenen. Er wordt door het RIVM geadviseerd om naast de standaard schoonmaak meer aandacht te besteden aan de schoonmaak van handcontactpunten. Daarnaast zijn er zowel vanuit het RIVM als vanuit de LCVS adviezen over ventilatie op school. Verder is er een specifiek test- en thuisblijfadvis voor leerlingen en volwassen medewerkers. Bij positief geteste personen voert de GGD bron- en contactopsporing uit. Ondanks dat kinderen en volwassenen geen afstand hoeven te houden, krijgen veel contacten op school maatregelen volgens categorie 3 opgelegd. Alleen bij frequent en intensief contact tussen volwassenen en kinderen, bijvoorbeeld bij jonge kinderen in de kinderopvang, of categorie 2 contacten tussen volwassenen worden maatregelen volgens categorie 2 geadviseerd. Kinderen die als categorie 2 contact worden beschouwd, mogen wel naar school vanwege het belang van onderwijs.

Vanuit de sectorprotocollen van de PO raad voor het primair en het speciaal primair onderwijs wordt geadviseerd zeer kritisch af te wegen of de aanwezigheid van ouders en andere externen in de school noodzakelijk is. Bij voorkeur komen ouders/verzorgers ook niet op het schoolplein. De school wordt geadviseerd om looproutes aan te leggen om de afstand tussen volwassenen te faciliteren. Ook noemt de PO de optie om te werken met gespreide breng- en haaltijden om de toestroom van volwassenen te verkleinen. Ouderbijeenkomsten, teamvergaderingen en andere soortgelijke activiteiten worden zoveel mogelijk digitaal georganiseerd.

VO – 12 t/m 18 jaar

Voor het VO gelden de regulier geldende maatregelen voor deze leeftijdsgroepen: kinderen 13 t/m 18 jaar hoeven onderling geen afstand te houden maar houden wel afstand tot volwassenen. Er wordt door het RIVM geadviseerd om naast de standaard schoonmaak meer aandacht te besteden aan de schoonmaak van handcontactpunten. Daarnaast zijn er zowel vanuit het RIVM als vanuit de LCVS adviezen over ventilatie op school. Sinds 1 december 2020 geldt een wettelijke mondkapjesplicht waarbij op scholen tijdens verplaatsingen mondkapjes moeten worden gedragen door zowel medewerkers als leerlingen. Verder is er het algemeen test- en thuisblijfadvis, conform het landelijke advies voor volwassenen. Bij positief geteste personen voert de GGD bron- en contactopsporing uit. Omdat kinderen onderling geen afstand hoeven te houden, krijgen bijna alle contacten t/m 18 jaar maatregelen volgens

categorie 3 opgelegd. Alleen bij frequent en intensief contact tussen kinderen (buiten of op school) worden maatregelen volgens categorie 2 geadviseerd.

Naast de bovengenoemde maatregelen worden in het sectorprotocol van de VO raad looproutes en gespreide pauzes genoemd als maatregelen om het contact tussen leerlingen en medewerkers te verkleinen.

Ouderbijeenkomsten, teamvergaderingen en andere soortgelijke activiteiten worden alleen digitaal georganiseerd.

Huidige epidemiologische situatie (zie ook bijlage Epidemiologische achtergrond)

Na de lockdown die inging in week 51 daalde het aantal meldingen per 100.000 inwoners voor alle leeftijden, maar de daling was vooral sterk onder 13-17 jarigen. Dit is waarschijnlijk deels het resultaat van de sterk afgenomen testbereidheid onder scholieren; het vindpercentage steeg sterker onder scholieren dan onder de algemene bevolking. De trend in meldingen na lockdown onder basis school leerlingen en jonger lijkt op de trend onder (jong)volwassenen, wat mogelijk samenhangt met het feit dat jonge kinderen vooral getest zullen worden in het kader van BCO.

Het absolute aantal meldingen van kinderen, jongeren en jongvolwassenen gelinkt aan een cluster daalt vanaf 14 december. Dit ligt in lijn met de daling van het absolute aantal meldingen. Het percentage meldingen in een cluster verandert niet na 14 december. Wel neemt het percentage meldingen met de clustersetting 'school en kinderopvang' af na de lockdown van 15 december en neemt vooral het aantal clusters met setting 'bezoek in de thuissituatie' toe.

Onder alle groepen van onderwijsmedewerkers is er een hogere incidentie van meldingen maar een lager vindpercentage dan voor de algemene 18-65 jarige bevolking, waarschijnlijk omdat onderwijsmedewerkers vaker moeten testen om hun beroep te kunnen uitoefenen en zich ook met voorrang kunnen laten testen. Onderwijsmedewerkers zijn iets minder vaak onderdeel van een cluster dan niet-onderwijsmedewerkers, maar als zij in een cluster zitten betreft dat vaker een cluster met setting school; dit geldt het sterkst voor middelbaar en hoger onderwijs-medewerkers. Sinds de lockdown is zowel het testgedrag, als het vindpercentage en de incidentie van meldingen onder onderwijspersoneel hetzelfde als voor de algemene 18-65 jarige bevolking, behalve voor hoger onderwijspersoneel (van scholieren van 16+) die nog steeds vaker testen en een lager vindpercentage hebben.

Samenvattend

- Met de toenemende incidentie in de populatie werd ook een toenemend aantal besmettingen op scholen (bij volwassenen en kinderen) gezien. Met name bij kinderen in het vo (cave: kinderen in het po worden veel minder vaak getest) werd een snel stijgend aantal besmettingen gezien, die buiten school maar ook op school voor clusters heeft gezorgd. (Dit is te zien in het epidemiologisch overzicht: '*Percentage van de meldingen onder kinderen, jongeren en jongvolwassenen in een (school/kinderopvang) cluster naar eerste ziektedag*'). Het percentage positieve testen is onder onderwijs medewerkers lager dan in de meeste contactberoepen, en lager dan de het gemiddelde

percentage positieve testen in Nederland. In het registratiesysteem OSIRIS werden vlak voor de lockdown 661 actieve clusters gerelateerd aan school of kinderopvang gemeld. (Cave: hiervan kon niet altijd met zekerheid vastgesteld worden dat er onderlinge transmissie op de school had plaatsgevonden). De meeste en grootste clusters werden gemeld vanuit het vo. Epidemiologische data van GGD'en en de whole genome sequens data (beperkt uitgevoerd) vanuit de laboratoria laten echter zien dat er, hoewel beperkter, ook verspreiding van COVID-19 in het po heeft plaatsgevonden. Naast verspreiding op school waren er meestal ook bronnen buiten school aan te wijzen. In de sequens data van grotere clusters werden vaak verschillende, wel weer onderling met elkaar clusterende stammen gezien wat wijst op meerdere introducties. De gevonden stammen waren vaak ook de meest voorkomende stammen in de omgeving van de school. De meeste clusters op scholen waren snel onder controle, maar in een aantal gevallen werden klassen, een leerlaag of in enkele gevallen een hele school tijdelijk gesloten. (zie bijlage voor meer informatie over cluster rapportage).

- Het BCO op scholen is de afgelopen periode vanwege de hoge werkdruk met wisselende prioriteit uitgevoerd. BCO op scholen en uitbraakonderzoek is arbeidsintensief en vergt goede communicatie en samenwerking tussen GGD, ouders en schoolbestuur. In enkele gevallen is intensief uitbraakonderzoek met whole genome sequencing ingezet. In combinatie met epidemiologische gegevens gaf deze data in aanwijzing voor verspreiding op scholen. Op de 3 basisscholen waar sequencing werd ingezet waren duidelijke aanwijzingen voor: verspreiding van leerkracht naar leerlingen, verspreiding tussen leerlingen onderling en tussen leerkrachten onderling gezien. Op middelbare scholen werden tot op heden alleen clusters onder leerlingen op deze manier onderzocht. Hierbij werden verschillende stammen gezien die onderling samen clusterden, wat duidt op meerdere introducties met mogelijk verspreiding binnen de school. De gevonden stammen waren vaak de in de omgeving / regio meest voorkomende stammen. Bijna alle GGD'en hebben nu een "scholenteam" ingesteld, vaak in samenwerking met de afdeling Jeugdgezondheidszorg.
- De rol van de UK variant in een toegenomen verspreiding van SARS-CoV-2 door kinderen is nog niet duidelijk. Een groot uitbraakonderzoek met WGS is gaande op een basisschool in Rotterdam, waarbij de nieuwe variant van SARS-CoV-2 uit het VK een rol speelt.
- De rol van kinderen bij de verspreiding van SARS-CoV2 staat ter discussie. In het algemeen wordt aangenomen dat kinderen het virus minder verspreiden -naar elkaar en naar volwassenen-, maar ook is bekend dat zij minder vaak symptomen hebben en minder vaak getest worden (en zijn i.v.m. het testbeleid). De opening van basisscholen na de eerste lockdown in het voorjaar van 2020 leidde niet tot een verhoging van de R. In de huidige epidemiologisch situatie lijken met name de oudere kinderen (die net als jongere kinderen onderling geen afstand hoeven te houden) een potentieel belangrijke driver te zijn van de epidemie. Analyse van door de GGD aangemerkte transmissieparen laat zien dat middelbare scholieren het virus met

name naar leeftijdsgenoten buiten het gezin verspreiden en naar hun ouders, maar in zeer beperkte mate naar ouderen of volwassenen buiten het gezin. In de kerstvakantie is het relatieve aandeel van verspreiding naar volwassenen buiten het gezin wel iets toegenomen; cluster analyse laat zien dat dat met name bezoekjes van of bij familie en vrienden betrof.

- Schoolbesturen (vooral in het vo) hebben te maken met grote aantallen leerlingen en maken regelmatig, na advies van de GGD, eigen keuzes in beleid en maatregelen, van quarantaine van klassen tot partiële of gehele schoolsluiting bij (mogelijke) clusters. Deze diversiteit in beleid zorgt voor veel onduidelijkheid en (maatschappelijke) onrust bij leerkrachten en ouders. Op dit moment ervaren scholen capaciteitsproblemen door uitval van leerkrachten, de inrichting van de extra noodopvang gecombineerd met het geven van afstandsonderwijs.

D. Eerdere adviezen van het OMT

Zie bijlage voor een uitgebreid overzicht.

Samenvatting: gedurende de eerste golf heeft het 59^e OMT geadviseerd om de scholen niet te sluiten vanwege de druk die dit op ouders zal geven en de verwachting dat algehele schoolsluiting weinig effect zal hebben op de verspreiding. Na het kabinetsbesluit om kinderopvang en scholen toch te sluiten heeft het OMT voor de zomer meerdere malen geadviseerd over de (gedeeltelijke) heropening van de kinderopvang het PO en het PSO in mei, en het VO, VSO, praktijkonderwijs en voortgezet nieuwkomersonderwijs in juni. In juni werd ook geadviseerd om de 1,5 meter afstand tussen leerlingen op het VO los te laten.

Na de zomer werd door het OMT nogmaals benadrukt dat het onderwijs zoveel mogelijk ontzien moet worden van eventuele maatregelen, vanwege het belang van het onderwijs voor kinderen en de relatief lage besmettingsgraad onder kinderen en jongeren. In de loop van het najaar werd in toenemende mate verspreiding geconstateerd onder jongeren in het voortgezet onderwijs en hoger onderwijs, waarop het OMT adviseerde om over te gaan op online onderwijsvormen. Naar mate de incidentie in heel Nederland toenam, gaf het OMT op 11 december 2020 als onderdeel van een breed pakket maatregelen aan dat ook fysieke schoolsluiting hier een onderdeel van kan zijn.

E. Overwegingen

• BCO en categorisering van contacten bij BCO op scholen

Omdat van kinderen vooralsnog werd aangenomen dat zij het virus minder verspreiden -naar elkaar en naar volwassenen-, is de categorisering van contacten bij BCO op scholen minder robuust toegepast dan bij volwassenen. Klasgenoten krijgen in het algemeen geen maatregelen als zijnde nauwe contacten opgelegd. Bij fasen van de epidemie met een hoge incidentie in de populatie, of als blijkt dat (asymptomatische) kinderen meer besmettelijk zijn dan tot nog toe

ingeschat, of als er sprake is van circulatie van een meer besmettelijke variant zoals de UK-variant is gericht BCO in de klas aangewezen. Dit is meer arbeidsintensief en zal tot meer afwezigheid/onrust op scholen leiden. Een juiste en hanteerbare definitie van een nauw contact in de klas is nodig, zeker wanneer het kinderen betreft die onderling geen afstand hoeven te houden.

• Aanvullende adviezen, conform ECDC en WHO

Als inderdaad blijkt dat (asymptomatische) kinderen meer besmettelijk zijn dan tot nog toe ingeschat, of als er sprake is van circulatie van een meer besmettelijke variant zoals de UK-variant zijn aanvullende maatregelen noodzakelijk.

Zowel ECDC als WHO hebben documenten opgesteld met adviezen specifiek voor kinderen en onderwijs. Hiervan wordt nu slechts een deel uitgevoerd in Nederland, zoals BCO bij uitbraken op school, hygiënemaatregelen en voldoende ventilatie op scholen. Andere gesuggereerde opties worden slechts deels en op eigen initiatief van de school (en vrijblijvend) geïmplementeerd. Zoals

- Cohortering/kleine groepen waarbij kinderen en leraren niet worden uitgewisseld tussen verschillende klassen
- Looproutes binnen de school of opvang
- Kleinere klassen
- Hybride onderwijs tussen onderwijs op afstand en fysiek onderwijs (afwisselen van dagen op school en dagen thuis)
- Verschillende aankomsttijden en vertrektijden op school
- Verschillende pauzetijden
- Onderwijs op afstand
- Buiten gymmen en andere activiteiten
- Speelplekken sluiten
- Binnen activiteiten niet meer uitvoeren (sport, dans, toneel)

Het grootste verschil met de internationale adviezen is dat de aanbeveling om 1 tot 1,5 meter afstand te houden tussen leerlingen onderling en leraren, welke in Nederland voor PO en deels voor het VO zijn losgelaten. Dit kan worden heroverwogen, zeker voor de kinderen >12 jaar.

Meer eenduidige en dwingende protocollering van aanvullende maatregelen conform de internationale opties kan worden overwogen.

• Ervaring van scholen

Tijdens de lockdown in het voorjaar hebben vele scholen de omschakeling naar digitaal afstandsonderwijs gemaakt, waarna de scholen stapsgewijs weer zijn geopend. Scholen hebben veel moeite gehad om een gedeeltelijke opening in te regelen, of een vorm van onderwijs waarbij 1,5 m afstand tussen leerlingen (vo) mogelijk was (klasbezetting nam af tot 25%).

Tijdens uitbraken of meerdere gevallen op een school is de implementatie van zogenaamde 'optionele' maatregelen zeer wisselend uitgevoerd, en lijkt deze naast de logistieke mogelijkheden ook afhankelijk van de ervaring van de schoolbesturen en de advisering van de GGD. Minder vrijblijvende en uniforme maatregelen kunnen overwogen worden,

evenals een uitwisseling van best-practices en een versterking van de relatie tussen school en GGD.

De PO-raad staat niet negatief tegen over het heropenen van scholen, mits er een constante is (en geen onverhoopte sluiting over 2 weken). Er is nu de voorkeur voor een alles of niets scenario en zij geven aan op dit moment geen gedeeltelijke / stapsgewijze heropening te wensen. Als reden geldt dat zij dit organisatorisch niet haalbaar vinden. De huidige vorm van onderwijs (tijdens de huidige lockdown) wordt al beschouwd als gefaseerde openstelling gezien de grote groep kwetsbare leerlingen die nu opgevangen worden en de extreem grote groep kinderen van ouders met cruciale beroepen. Dit in tegenstelling tot de situatie in het voorjaar toen deze groepen kleiner waren dan nu.

De VO- raad staat niet negatief tegenover het heropenen van gedeeltelijke / stapsgewijze heropening van scholen. Als er onverhoopt keuzes gemaakt moeten worden in groepen leerlingen dan hebben kwetsbare leerlingen, examenleerlingen en leerlingen die praktijkvakken volgen prioriteit als het gaat om fysieke lessen. Dit laatste is conform het huidige regime. Zij vinden een eis van 1,5 afstand tussen leerlingen onderling niet werkbaar en ongewenst. Dit regime dat vanaf 2 juni tot de zomervakantie van kracht was, was niet te handhaven en daarom niet effectief, levert teveel organisatorische beperkingen op, en vormt geen solide basis voor het bieden van fysiek onderwijs (zoals ze ook zien in mbo en hoger onderwijs). Ze staan positief tegenover de inzet van sneltesten en vinden het een goed idee om bij bron- en contactonderzoek na besmetting de kring van nauwe contacten in de klas uit te breiden en daar het (snel)testbeleid op inrichten. Daarbij is de klas – zeker in de bovenbouw – lang niet altijd een homogene groep. Dat maakt het wel extra complex. Zij achten aanvullende maatregelen gericht op social distancing en social mixing mogelijk per vak, per klas, per leerjaar, per specifieke groep/leerlagen en op schoolniveau en hebben daartoe concrete voorstellen gedaan (zie aanvullende maatregelen bij aanbevelingen).

• Testbeleid

Het huidige testbeleid is gericht op vroege opsporing bij symptomen, en contactonderzoek. Het testen op dag 5 van kinderen in quarantaine wordt op individueel niveau (in het kader van BCO) uitgevoerd. Tal van andere mogelijkheden over het inzetten van (snel) testen zowel, klassikaal (inclusief asymptomaten) als regulier (bij klachten) en zowel incidenteel in geval van uitbraken als preventief (bijvoorbeeld periodieke screening) worden momenteel op uitvoerbaarheid en haalbaarheid onderzocht. Ook hier is de driehoek tussen schoolbestuur, ouders en GGD van belang. Vanuit OCW wordt momenteel de mogelijkheid van het inzetten van antigeentesten om preventief te screenen in het vo (via commerciële aanbieders) onderzocht. Het is echter nog niet duidelijk wat deze vorm van screenen oplevert en hoe frequent je dit zou moeten doen om het zinvol te laten zijn. Andere obstakels zijn de voorwaarden waaronder dit testen kan plaatsvinden (logistiek, medisch-ethisch en arbo-technisch).

F. Conclusies

- De rol van kinderen in de verspreiding blijft onduidelijk, maar is zeker bij de oudere kinderen (12+) waarschijnlijk groter dan gedacht. Het effect van de ontwikkelingen m.b.t. de opkomst van nieuwe varianten (zoals uit de UK) is niet volledig opgehelderd. Het opnieuw instellen van 1,5 meter afstand tussen vo leerlingen kan nodig zijn om de verspreiding tussen oudere kinderen (12+) tegen te gaan, in ieder geval buiten school.
- Bij een langdurige periode van verhoogde incidentie en transmissie moet naar oplossingen tussen alles of niets gezocht worden met meer robuuste maatregelen gericht op social distancing binnen en buiten school, eventueel gecombineerd met preventief testen (zie Overwegingen). Aanvullende maatregelen op scholen zijn geïndiceerd, in afstemming met de uitvoerenden (PO-raad en VO-raad), zie aanbevelingen.
 - De huidige maatregelen voor de noodopvang van kinderen op scholen wordt ondersteund door zowel PO als VO.
 - PO-scholen geven aan moeite te hebben deze maatregelen te implementeren en geven de voorkeur aan een alles of niet scenario. Zij staan positief tegen het volledig heropenen.
 - VO staat positief tegen het nemen van aanvullende maatregelen gericht op meer social distancing/mixing bij het heropenen van de scholen.